

Dyrevernalliansen

Brenneriveien 7, 0182 Oslo
(+47) 22 20 16 50

post@dyrevern.no
www.dyrevern.no

facebook.com/dyrevern
linkedin.com/dyrevern

Org.nr.: 983 482 392
Kontonr.: 0537 34 87378

Fiskeridirektoratet

postmottak@fiskeridir.no

Strategisk akvakulturseksjon v/Elin Økland

Deres ref.: 23/15848

Oslo, 18.03.2026

Høringsvar til forslag til ny forskrift om styring av akvakultur (akvastyringsforskriften)

Dyrevernalliansen takker for muligheten til å gi innspill til forslaget til forskrift om styring av akvakultur (akvastyringsforskriften), som skal erstatte dagens forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen (IK-akvakultur).

Dyrevernalliansen vil særlig fremheve behovet for tydeligere krav til håndtering av målkonflikter, styrket tilsyn og reaksjoner ved regelbrudd, samt at forskriftens virkeområde utvides til å omfatte havbruk til havs og fangstbasert akvakultur.

Dagens forskrift IK-akvakultur og arbeid med internkontroll i oppdrettsnæringen

For å føre tilsyn med at akvakulturvirksomheter etterlever kravene til internkontroll og at internkontrollen er egnet og fungerer etter hensikten, benytter Mattilsynet blant annet systemrevisjon som tilsynsmetode. Systemrevisjon ble tatt i bruk som metode på dette feltet, blant annet som følge av vedvarende høy dødelighet i fiskeoppdrett og dokumenterte velferdsutfordringer hos oppdrettsfisk.

Mattilsynet har per dags dato publisert rapporter fra systemrevisjoner hos 19 oppdrettsselskaper. Resultatene viser at dagens internkontroll i næringen er mangelfull, og at gjeldende sanksjonsnivå har begrenset effekt.

I juni 2023 overleverte Riksrevisjonen sin undersøkelse av norske myndigheters arbeid med fiskehelse og fiskevelferd.¹ Riksrevisjonen retter kritikk mot at det ikke er iverksatt tilstrekkelige tiltak for å bidra til å redusere de vedvarende utfordringene med sykdom og dårlig fiskevelferd i havbruksnæringen. De påpeker videre at myndighetene heller ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp negative konsekvenser av ny teknologi og nye driftsformer. Resultatet er sykdom og dårlig fiskevelferd, noe som bidrar til økt dødelighet og til lavere kvalitet på fisken, og dermed også til økonomiske tap.

Dyrevernalliansen slutter seg til Riksrevisjonens konklusjoner, og forventer at myndighetene får på plass tiltak som bidrar til å sikre at fiskens helse og velferd ivaretas bedre enn i dag. Vi har over lang tid uttrykt bekymring for at reguleringsregimet for vekst i oppdrettsnæringen ikke hensyntar fiskens velferd. Dagens ensidige fokus på lus i reguleringen av produksjonsvekst har ført til en hurtig utvikling av nye behandlingsmetoder som har skapt store utfordringer for fiskevelferden. Bruken av ikke-medikamentelle behandlingsmetoder mot lakselus har de senere årene blitt en sentral årsak til velferdsutfordringer og dødelighet hos oppdrettslaks. I 2025 nådde avlusninger et historisk toppnivå, ifølge Fiskehelse rapporten 2025².

For å nå målet om fem prosent dødelighet er det avgjørende at næringen utvikler robuste systemer for internkontroll og risikostyring. Grundige rotårsaksanalyser ved velferdshendelser og erfaringsutveksling mellom lokaliteter er grunnleggende for god fiskevelferd. Dette gjenspeiles i Dyrevernalliansens egne erfaringer: nøkkelen til gode resultater ligger i kultur, kompetanse og evne til læring – ikke primært i teknologiske løsninger.

Tilsyn og virkemidler ved regelbrudd

Når næringen i betydelig grad ikke etterlever dagens krav, er regelverksutvikling alene ikke tilstrekkelig. En effektiv strategi må derfor suppleres av målrettet tilsyn og sanksjoner. Uten dette vil risikoen fortsatt være lav for virksomheter som velger å ikke prioritere krav til internkontroll og risikostyring.

¹ Dokument 3:12 (2022–2023), *Myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen*, Riksrevisjonen, 2023.

² Moldal, T., Wiik-Nielsen, J., Oliveira, V. H. S., Svendsen, J. C. og Sommerset, I., *Fiskehelse rapporten 2025*, Veterinærinstituttets rapportserie nr. 5a/2026.

Erfaringer viser at manglende etterlevelse av regelverket i enkelte tilfeller har begrensede konsekvenser for virksomhetene. Etter Dyrevernalliansens vurdering er det derfor behov for både hyppigere tilsyn og tydeligere reaksjoner ved regelbrudd. Dette er også viktig for å sikre likebehandling med øvrig husdyrproduksjon, hvor brudd på dyrevelferdsregelverket kan få betydelige konsekvenser for dyreholder.

Konsekvent håndheving av regelverket er samtidig en forutsetning for tillit til forvaltningen og til havbruksnæringen. Legitimiteten til næringen og dens sosiale lisens til å operere er avhengig av at regelverket etterleveres i praksis, og at brudd får reelle konsekvenser.

Måltrettet og hyppigere tilsyn

Tilsyn bør brukes aktivt for å sikre etterlevelse av eksisterende regelverk og for å identifisere mangler i virksomhetenes internkontroll og risikostyring. Mattilsynets systemrevisjoner viser at mangelfull internkontroll er en sentral årsak til velferdsutfordringer og forhøyet dødelighet i oppdrettsnæringen.

Internkontroll og risikostyring bør derfor defineres som et prioritert tilsynsområde. Hyppigere og mer målrettede revisjoner av virksomhetenes styringssystemer vil kunne bidra til å identifisere systemsvikt tidligere og sikre at nødvendige forbedringstiltak blir gjennomført.

Sterkere sanksjoner ved regelbrudd

For at regelverket skal ha ønsket effekt, må brudd på krav til styring, risikohåndtering og dyrevelferd få tydelige konsekvenser.

Dagens gebyrsystem er ikke avskrekkende, særlig for større aktører. Det finnes dokumenterte tilfeller der virksomheter har hatt økonomisk gevinst av å ignorere pålegg. En økning av gebyrtaket slik Nærings- og Fiskeridepartementet og Mattilsynet nå vurderer³, opp til 100 G, vil gjøre regelbrudd mindre lønnsomt og styrke effekten av tilsyn.

I tillegg bør det vurderes lavere terskel for strafferettslig oppfølging i alvorlige saker, samt for å begrense eller trekke tilbake tillatelser der virksomheter over tid opererer med høy risiko eller har gjentatte brudd på regelverket. Tydelige konsekvenser ved vedvarende regelbrudd er nødvendig for å sikre reell etterlevelse av dyrevelferdsregelverket og for å bidra til lavere dødelighet i oppdrettsnæringen.

Målkonflikter

Dyrevernalliansen mener det bør presiseres i forskriften hvordan målkonflikter mellom ulike hensyn skal håndteres. Formålsbestemmelsen (§1-1) lister alle hensyn som skal ivaretas:

*«Formålet med forskriften er å sikre at det gjennomføres et systematisk og kontinuerlig styrings- og forbedringsarbeid, for å sikre oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av akvakulturlovgivningen, og som fremmer **teknisk, biologisk, miljømessig, dyrehelse- og dyrevelferdsmessig forsvarlig akvakultur.**» (vår utheving)*

Høringsnotatet viser også til at virksomheter i enkelte tilfeller setter mål som står i motstrid til hverandre. Etter Dyrevernalliansens vurdering understreker dette behovet for tydeligere prinsipper for hvordan slike konflikter skal håndteres.

Dyrevernalliansen mener formuleringen kan gi opphav til uavklarte målkonflikter, da alle hensyn presenteres som likeverdige uten prioriteringsregel. I praksis kan for eksempel tiltak som reduserer miljøpåvirkning eller økonomisk risiko samtidig medføre betydelige belastninger for fisken. Hensynet til dyrehelse og dyrevelferd må være en overordnet ramme i slike vurderinger. Økonomiske eller produksjonsmessige hensyn kan ikke tillegges avgjørende vekt dersom konsekvensen er svekket dyrevelferd eller økt dødelighet.

Virkeområde – behov for å inkludere havbruk til havs og fangstbasert akvakultur

Dyrevernalliansen merker seg at forslaget til ny forskrift ikke omfatter havbruk på lokaliteter til havs. Dette representerer etter vår forståelse en innsnevring sammenlignet med dagens forskrift om internkontroll (IK-akvakultur), hvor slike virksomheter har vært omfattet.

³ Intrafish, «Bøtene i norsk havbruk kan komme til å øke betraktelig»,

URL: <https://www.intrafish.no/politikk/botene-i-norsk-havbruk-kan-komme-til-a-oke-betraktelig/2-1-1907972>, 5. desember 2025.

Dyrevernalliansen

Etter Dyrevernalliansens vurdering er det ikke faglig grunnlag for å unnta havbruk til havs fra krav til systematisk styring og risikohåndtering. Tvert imot er behovet for tydelige krav til styring og risikohåndtering særlig stort for havbruk til havs, ettersom denne produksjonsformen kan omfatte svært høye antall dyreliv, foregår i mer utilgjengelige områder og baserer seg på teknologi og driftsformer som fortsatt er i en tidlig utviklingsfase. De samme hensynene til dyrehelse og dyrevelferd gjør seg gjeldende, og det bør ikke etableres et lavere beskyttelsesnivå for fisk som holdes i denne typen produksjon.

Dyrevernalliansen vil også peke på at det nå er åpnet for etablering av havbruk til havs, og at næringen selv etterlyser forutsigbare rammebetingelser for å kunne gjøre de betydelige investeringene som kreves. Etter vårt syn er det uheldig dersom krav til systematisk styring og risikohåndtering for denne delen av næringen utsettes til et senere tidspunkt. Tydelige krav bør etableres fra starten av, både av hensyn til dyrevelferd og for å sikre forutsigbarhet for aktørene.

Dyrevernalliansen mener derfor at havbruk til havs bør omfattes av forskriften, eventuelt gjennom egne tilpasninger eller presiseringer som tar hensyn til særtrekk ved denne typen virksomhet.

Videre merker Dyrevernalliansen seg at fangstbasert akvakultur er unntatt fra forskriftens virkeområde. Selv om dette er en videreføring av gjeldende rett, er det etter vårt syn grunn til å vurdere om også denne delen av næringen bør omfattes av krav til systematisk styring og risikohåndtering.

Fangstbasert akvakultur kan medføre betydelige belastninger for fisken under fangst, transport, oppbevaring og håndtering, og det er derfor viktig at virksomhetene har systemer som sikrer forsvarlig drift, herunder risikovurderinger, beredskap og oppfølging av fiskevelferd.

Etter Dyrevernalliansens vurdering bør forskriften utformes slik at den gir et helhetlig og konsekvent rammeverk for styring og risikohåndtering på tvers av ulike produksjonsformer i havbruksnæringen. Dette tilsier at både havbruk til havs og fangstbasert akvakultur bør omfattes av forskriften.

Avsluttende merknader

Dyrevernalliansen støtter forslaget om å erstatte dagens internkontrollforskrift med en ny forskrift om styring av akvakultur. Tydeligere krav til risikostyring og styringssystemer er et viktig steg for å sikre mer systematisk arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i næringen.

Etter Dyrevernalliansens vurdering bør forskriften videreutvikles ved å:

- tydeliggjøre prinsipper for hvordan målkonflikter mellom ulike hensyn i akvakulturlovgivningen skal håndteres
- utvide virkeområdet til å omfatte havbruk til havs og fangstbasert akvakultur, for å sikre et helhetlig og konsekvent rammeverk for styring, risikohåndtering og dyrevelferd på tvers av produksjonsformer

For at forskriften skal få ønsket effekt, må den i tillegg følges opp med:

- målrettet og regelmessig tilsyn med virksomhetenes styringssystemer
- tydelige og effektive reaksjoner ved brudd på regelverket, herunder økte overtredelsesgebyrer og lavere terskel for andre sanksjoner

Dette vil bidra til at kravene i regelverket etterlevs i praksis og dermed styrke arbeidet med bedre fiskevelferd og redusert dødelighet i norsk oppdrett.

Med vennlig hilsen

Susanna Lybæk
Fagleder
Zoolog

susanna@dyrevern.no
+47 975 38 483

Christian Danielsen
Politisk seniorrådgiver
Statsviter

christian@dyrevern.no
+47 909 80 028